

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽUVININKYSTĖS ĮSTATYMO NR. VIII-1756 2, 3, 5,
6, 7, 10, 13, 14¹, 14², 15, 17, 17², 17⁴, 17⁵, 17⁸, 17⁹, 18, 21, 23, 24, 37, 53 STRAIPSNIŲ IR
PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 24¹ STRAIPSNIU
ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 2, 3, 5, 6, 7, 10, 13, 14¹, 14², 15, 17, 17², 17⁴, 17⁵, 17⁸, 17⁹, 18, 21, 23, 24, 37, 53 straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 24¹ straipsniu įstatymo projektas (toliau – įstatymo projektas) parengtas siekiant įgyvendinti Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 105.4 papunktį, pagal kurį turi būti parengtas ir pateiktas Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo (toliau – Žuvininkystės įstatymas) pakeitimo įstatymo projektas ir kuriame teigiama, kad Žuvininkystės įstatymo pakeitimai reikalingi žvejybos pajėgumui subalansuoti su žvejybos galimybėmis, taip užtikrinant kiekvieno laivyno segmento ilgalaikį pelningumą, nustatant skaidrius ir objektyvius žvejybos galimybių skirstymo kriterijus, kurie leistų deramai atsižvelgti į aplinkosaugos, socialinės ir ekonominės sanglaudos ir darnios plėtos poreikius.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – Teisingumo Teismas) 2018 m. liepos 12 d. priėmė prejudicinį sprendimą byloje C-540/16, kurioje Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2016 m. spalio 17 d. nutartimi pateikė prašymą Teisingumo Teismui priimti prejudicinį sprendimą klausimu, ar 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB (OL 2013 L 354, p. 22), 17 straipsnis ir 2 straipsnio 5 dalies c punktas, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 ir 20 straipsnius, aiškinantini taip, kad valstybei narei naudojantis 16 straipsnio 6 dalyje nustatyta diskrecija, draudžiama pasirinkti jai paskirtų žvejybos kvotų paskirstymo metodą, lemiantį nevienodas sąlygas šioje srityje veiklą vykdančioms ūkio subjektams varžytis dėl didesnio žvejybos galimybių kiekio, net jei toks metodas yra pagrįstas skaidriais ir objektyviais kriterijais. Šiame sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad „Lietuvos Respublika jai skirtas žvejybos galimybes nutarė paskirstyti taikydama metodą, iš esmės pagrindžiamą „ankstesnių duomenų apie sužvejotus kiekius“ kriterijais.“ Šis kriterijus aiškiai numatytas Reglamento Nr. 1380/2013 17 straipsnyje išvardijant kriterijus, kuriuos valstybės narės gali taikyti siekdamos paskirstyti joms skirtas žvejybos galimybes, ir grindžiamas objektyviais duomenimis, kuriuos kompetentinga institucija gali įvertinti ir patikrinti, todėl Teisingumo Teismas

konstatuoja, kad „žvejybos galimybių paskirstymo metodas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, atitinka Reglamento Nr. 1380/2013 17 straipsnyje nustatytus skaidrumo ir objektyvumo reikalavimus.“

Teisingumo Teismas pasisakė, kad Žuvininkystės įstatyme nustatytas aukciono mechanizmas ir vienam ūkio subjektui nustatyta 40 proc. žvejybos galimybių Baltijos jūroje riba, todėl pagrindinėje byloje nagrinėjamas paskirstymo metodas nelemia visiško atitinkamos rinkos uždarymo, juo nepakeičiama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 16 straipsniu užtikrinamos laisvės esmė. Be to, Žuvininkystės įstatymas nepažeidžia vienodo požiūrio principo, nepažeidžiama ir teisių, kurias įvairių tipų ūkio subjektai turi pagal Chartijos 20 straipsnį, esmė.

Taip pat Teisingumo Teismas konstatavo, kad „pagrindinėje byloje nagrinėjamu žvejybos galimybių paskirstymo metodu, iš esmės grindžiamu istorine dalimi, siekiama užtikrinti, kad šios galimybės pirmenybės tvarka būtų suteiktos ūkio subjektams, valdantiems laivyną, kurio žvejybos pajėgumai iš principo yra tinkami atsižvelgiant į šias galimybes atitinkantį sugaunamų žuvų kiekį. Tokiomis aplinkybėmis ši metodą pateisina bendrosios žuvininkystės politikos tikslas, apie kurį kalbama Reglamento Nr. 1380/2013 2 straipsnio 5 dalies d punkte“, ir pažymėjo, kad „šias priemones pateisina bendrosios žuvininkystės politikos tikslas, primintas Reglamento Nr. 1380/2013 2 straipsnio 1 dalyje, užtikrinti, kad žvejybos ir akvakultūros veikla būtų aplinkosauginiu požiūriu tvari ilguoju laikotarpiu.“ Kadangi Žuvininkystės įstatymu „siekiama Reglamente Nr. 1380/2013 nustatytą bendrosios žuvininkystės politikos tikslą, konstatuotina, kad jis atitinka Europos Sąjungos pripažįstamą bendrojo intereso tikslą, kaip tai suprantama pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį.“

Nagrinėdamas, ar nustatytais apribojimais paisoma proporcingumo principo, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „dėl jame numatyto žvejybos galimybių paskirstymo metodo šis teisės aktas (Žuvininkystės įstatymas) leidžia, be kita ko, išvengti jūrų biologinių išteklių pereikvojimo ir jų atsinaujinimo trikdymo ar kliūčių“, atsižvelgiant į nustatytus papildomus aplinkosauginio pobūdžio kriterijus, kurie lemia skiriamų žvejybos galimybių dydį. Atsižvelgimas į sužvejotų žuvų kiekius leidžia ūkio subjektams ateityje tikėtis sąlyginai stabilių žvejybos galimybių, palyginti su ankstesniais metais, todėl šie ūkio subjektai gali vykdyti investicijas ir planuoti veiklą, kuri būtina siekiant užtikrinti jų valdomo laivyno veiksmingumą, o žvejybos galimybių paskirstymo metodas yra tinkamas „socialinių ir ekonominių tikslų, nustatytų Reglamento Nr. 1380/2013 2 straipsnio 5 dalies d ir f punktuose, įgyvendinimui užtikrinti.“ Žuvininkystės įstatyme taip pat yra numatytas žvejybos galimybių aukcionas. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, Teisingumo Teismas konstatavo, kad žvejybos galimybių „paskirstymo metodas neviršija to, kas būtina pagrindinėje byloje nagrinėjamu nacionalinės teisės aktu siekiamiems bendrojo intereso tikslams įgyvendinti, todėl nepažeidžia proporcingumo principo.“

I Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo klausimą Teisingumo Teismas atsakė taip: „Reglamento Nr. 1380/2013 16 straipsnio 6 dalis, 17 straipsnis ir Chartijos 16 ir 20 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jiems neprieštarauja valstybės narės teisės aktas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuriame ši valstybė nustatė žvejybos galimybių paskirstymo metodą, kuris, nors ir grindžiamas skaidriu ir objektyviu paskirstymo kriterijumi, gali lemti skirtingą ūkio subjektų, valdančių su jos vėliava plaukiojančius žvejybos laivus, vertinimą, jei šiuo metodu siekiama vieno ar kelių Sąjungos pripažįstamų bendrojo intereso tikslų ir paisoma proporcingumo principo.“

Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą, Žuvininkystės įstatyme numatyti perleidžiamųjų teisių į žvejybos galimybes jūrų vandenyse (toliau – teisės į žvejybos galimybes) ir žvejybos galimybių principai įstatymo projektu iš esmės nekeičiami, o tik suteikiama daugiau svorio ekonominiam kriterijui – sugautų žuvų pardavimo Lietuvoje daliai, atliekami techninio pobūdžio ir patikslinantys kai kurias nuostatas pakeitimai bei įgyvendinamos tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų nuostatos.

Rengiantis Žuvininkystės įstatymo keitimui 2017–2018 m., vyko konsultacijos su žvejybos verslo atstovais. Konsultacijų metu buvo siekiama sužinoti žvejybos verslo atstovų nuomonę apie tai, kokios įtakos jų verslui turi 2016 m. įsigalioję Žuvininkystės įstatymo pakeitimai – įdiegta teisių į žvejybos galimybes, perleidžiamųjų teisių naudoti verslinės žvejybos įrankius priekrantės žvejybai (toliau – teisės naudoti žvejybos įrankius) ir perleidžiamųjų teisių į žvejybos vidaus vandenyse kvotą (toliau – teisės į žvejybos kvotą) (toliau kartu – perleidžiamosios žvejybos teisės) sistema. 2017 m. pabaigoje buvo suorganizuotas žvejybos verslo atstovų susitikimas su Aplinkos apsaugos fondo (EDF) ekspertais (JAV, Kanada), kurie pristatė įvairiose valstybėse taikomus skirtingus žvejybos galimybių paskirstymo būdus, žvejybos galimybių paskirstymo problemų sprendimų variantus. 2018 m. kovo 8 d., kovo 23 d., balandžio 6 d., birželio 19 d., liepos 10 d., rugpjūčio 2 d., rugpjūčio 30 d. ir spalio 19 d. buvo organizuotos konsultacijos su žvejybos verslo atstovais, kurių metu dalis ūkio subjektų išreiškė nuomonę, kad Žuvininkystės įstatymą reikėtų keisti iš esmės, o kita dalis – kad nieko nereikia keisti ir kad vienas svarbiausių stabilaus verslo veiksnių yra nesikeičiantis teisinis žvejybos verslo reguliavimas. Esminių pokyčių norintys ūkio subjektai visų pirma mano, kad Žuvininkystės įstatyme esanti nuostata dėl didžiausios vienam ūkio subjektui suteikiamų teisių į žvejybos galimybes dalies Baltijos jūroje (toliau – koncentracijos limitas) turėtų būti keistina, šią ribą mažinant.

Pažymėtina, kad perleidžiamųjų žvejybos teisių sistema 2016 m. buvo įvesta tik pereinamajam laikotarpiui – 3 metams. Nuo 2019 m. lapkričio 1 d. perleidžiamosios žvejybos teisės bus suteikiamos 15 metų ir tik tada sistema pradės visapusiškai veikti. Pereinamuoju laikotarpiu nei teisės į žvejybos galimybes, nei teisės naudoti žvejybos įrankius beveik nebuvo perleidžiamos, kadangi jas gavęs ūkio subjektas nespėtų susikurti savo 3 metų žvejybos istorijos. Šiuo laikotarpiu išryškėjo sistemos

netikslumai ir spragos, kai kurios nuostatos buvo neaiškos ir skirtingai interpretuojamos, todėl įstatymo projektu visas problemas siekiama išspręsti.

Turi būti įgyvendinamos 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/2403 dėl tvaraus išorės žvejybos laivynų valdymo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1006/2008 (OL 2017 L 347, p. 81) (toliau – Reglamentas (ES) 2017/2403), ir 2007 m. birželio 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 708/2007 dėl svetimų ir nevietinių rūšių panaudojimo akvakultūroje (OL 2007 L 168, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 304/2011 (OL 2011 L 88, p. 1) (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 708/2007), nuostatos.

Pagrindiniai įstatymo projekto tikslai:

1. Įgyvendinti Reglamento (EB) Nr. 708/2007 nuostatas.
2. Patikslinti galiojančias Žuvininkystės įstatymo nuostatas, užtikrinant vienareikšmišką jų traktavimą ir įgyvendinimą, užkirsti kelią piktnaudžiavimui istoriniais sugautų žuvų kiekiais duomenimis, siekiant gauti didesnę perleidžiamąją žvejybos teisę.
3. Sudaryti sąlygas Baltijos jūros priekrantėje žvejybą vykdančioms ūkio subjektams panaudoti žvejybos galimybes, kurios nėra išnaudojamos Baltijos atviroje jūroje.
4. Palengvinti sąlygas dalyvauti teisių į žvejybos galimybes aukcione.
5. Paskatinti Baltijos jūroje žvejojančius ūkio subjektus laimikį parduoti Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Įstatymo projektu numatoma:

1. Padidinti lašišų ir menkių Baltijos jūros žvejybos galimybių rezervo dalį, kuri gali būti skirta Baltijos jūros priekrantės žvejybai.
2. Patikslinti nuostatas, reglamentuojančias perleidžiamųjų žvejybos teisių suteikimą, individualių žvejybos galimybių ir žvejybos kvotų skyrimą, atsižvelgiant į Žuvininkystės įstatymo taikymo problemas ir skirtingų interpretacijų galimybes, išryškėjusias nuo perleidžiamųjų žvejybos teisių sistemos įgyvendinimo pradžios.
3. Įgyvendinti Reglamento (EB) Nr. 708/2007 nuostatas siekiant apsaugoti vandens buveines nuo rizikos, susijusios su nevietinių ir svetimų žuvų rūšių naudojimu akvakultūroje, atsisakyti pramoninių akvakultūros tvenkinių ūkių kriterijų, nes veiklos apribojimai turėtų būti taikomi visuose akvakultūros tvenkinių ūkiuose.
4. Suvienodinti reikalavimus dėl sumokėjimo už aukciono būdu įsigytą perleidžiamąją žvejybos teisę verslinei žvejybai vidaus vandenyse ir jūrų vandenyse, sumažinti pradinę teisių į žvejybos galimybes aukciono kainą.

5. Įgyvendinti Reglamento (ES) 2017/2403 reikalavimus dėl sąlygų vykdyti verslinę žvejybą pagal Europos Sąjungos susitarimus su užsienio valstybėmis, tarptautinių žvejybos organizacijų reguliuojamose akvatorijose, atvirojoje jūroje bei užsienio valstybės išskirtinėje ekonominėje zonoje atvejais.

6. Panaikinti perteklines Žuvininkystės įstatymo nuostatas dėl žuvų išteklių naudotojų teisės užsiimti versline žvejyba sąlygų.

7. Patikslinti nuostatas dėl žvejybos laivų registravimo ir išregistravimo, dėl žuvininkystės duomenų kaupimo informacinės sistemos.

8. Pripažinti sunkiu pažeidimu verslinę žvejybą neturint Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimo.

9. Patikslinti Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijų atliekamas žuvininkystės sektoriaus valdymo funkcijas, jas atskiriant ir aiškiau padalijant tarp ministerijų.

10. Sudaryti sąlygas žvejybos Kuršių mariose kvotos laikinam perleidimui, ūkio subjektui išlaikant galimybę gauti teisę į žvejybos kvotą be aukciono.

11. Sudaryti palankesnes sąlygas apsikeitimui individualiomis žvejybos galimybėmis ir tokiu būdu efektyvesniam žvejybos galimybių panaudojimui, leidžiant skelbti individualių žvejybos galimybių panaudojimą realiu laiku.

12. Padidinti ekonominio perleidžiamųjų teisių į žvejybos galimybes Baltijos jūroje suteikimo kriterijaus – sugautų žuvų pardavimo Lietuvos teritorijoje – svarumą ir vertinti ne per paskutinius 3, o per pasirinktus 3 kalendorinius metus iš paskutinių 10 kalendorinių metų parduotą Lietuvoje laimikį.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektas parengtas Ministro Pirmininko pavedimu, įformintu Vyriausybės kanclerio pavaduotojo 2017 m. rugpjūčio 9 d. rezoliucija Nr. S-2150.

Įstatymo projektą rengė Žemės ūkio ministerijos Žuvininkystės skyriaus (vedėja Agnė Razmislavičiūtė-Palionienė, tel. 239 8408) patarėja Adrija Gasiliauskienė, tel. 239 8404, el. p. adrijag@zum.lt, patarėja Ramunė Mickuvienė, tel. 239 1178, el. p. Ramune.Mickuviene@zum.lt, vyriausioji specialistė Laima Vaitonytė, tel. 239 8411, el. p. laima.vaitonyte@zum.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Žemės ūkio ministerija formuoja Lietuvos Respublikos žuvininkystės politiką, o Aplinkos ministerija – vidaus vandenų žuvų išteklių naudojimo ir kontrolės (priežiūros) politiką. Abi ministerijos formuoja vidaus vandenų žuvų išteklių išsaugojimo ir atkūrimo politiką.

Žuvininkystės įstatymo 5 straipsnyje yra numatyta steigti žuvininkystės duomenų valstybės informacinę sistemą arba prireikus kelias sistemas. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos (toliau – LŽŪMPRIIS) nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“, 4.2.1 papunktyje yra numatyta, kad Žuvininkystės duomenų informacinė sistema yra LŽŪMPRIIS posistemė.

Žuvininkystės įstatymo 6 straipsnio 4 ir 5 dalyse yra nuostatos dėl perleidžiamųjų žvejybos teisių, individualių žvejybos galimybių jūrų vandenyse ir žvejybos kvotų vidaus vandenyse suteikimo, nors tokios nuostatos detalios išdėstytos ketvirtajame ir penktajame Žuvininkystės įstatymo skirsniuose.

Žuvininkystės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punkte yra numatyta, kad žuvų išteklį naudotojai turi teisę užsiimti versline žvejyba žvejybos leidime nustatytais sąlygomis, tačiau Žuvininkystės įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje yra nustatytos sąlygos, kada ūkio subjektai turi teisę užsiimti versline žvejyba, ir nustatyta išimtis, kai priekrantės žvejyba užsiimantiems ūkio subjektams verslinės žvejybos jūrų vandenyse leidimo nereikia.

Reglamento (ES) Nr. 1380/2013 25 straipsnyje yra nustatyta Europos Sąjungos valstybėms narėms prievolė registruoti informaciją apie su jų vėliava plaukiojančius laivus ir teikti šią informaciją Europos Komisijai. Įgyvendinant šį reikalavimą, Žuvininkystės įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Lietuvos Respublikos žvejybos laivai, žvejojantys jūrų vandenyse, turi būti įtraukti į Žvejojančių jūrų vandenyse laivų duomenų sistemą, kuri yra Europos Sąjungos žvejybos laivyno registro dalis, tačiau nėra užtikrintas to paties laivo duomenų Žvejojančių jūrų vandenyse laivų duomenų sistemoje suderinamumas su Lietuvos transporto saugos administracijos valdomų Lietuvos Respublikos jūrų laivų registro arba Lietuvos Respublikos vidaus vandenų laivų registro duomenimis.

Žuvininkystės įstatymo 14¹ straipsnyje yra numatyta, kad 3 paskutinius kalendorinius metus iki tų metų, kuriais yra suteikiama teisė į žvejybos kvotą, žvejybos kvotas Kuršių mariose turėjusiems ūkio subjektams be aukciono suteikiama teisė į žvejybos kvotą.

Žuvininkystės įstatyme nėra numatytos galimybės viešinti individualių žvejybos galimybių panaudojimo siekiant paskatinti apsikeitimus žvejybos galimybėmis ir efektyvesnę žvejybos galimybių išnaudojimą.

Žvejybos galimybių rezerve yra paliekamos šios dalys nuo visų atitinkamos žuvų rūšies Lietuvai skiriamų galimybių: 12 proc. menkių, 13 proc. strimelių, 6 proc. šprotų ir 20 proc. lašišų.

Žuvininkystės įstatymo 17² straipsnio 1 dalyje yra numatyta, kad, jei teisės į žvejybos galimybes ar individualios žvejybos galimybės buvo įsigytos aukciono būdu, tai individualios žvejybos galimybės skiriamos tik tuomet, kai ūkio subjektas sumoka už jas aukcione pasiūlytą kainą, ir nors individualios žvejybos galimybės skiriamos kasmet per visą teisės į žvejybos galimybes galiojimo laikotarpį, tokia

nuostata žuvų išteklių naudotojams leidžia daryti prielaidą, jog tai galėtų būti ir vienkartinis mokestis, paskaičiuotas pagal tik vieniems (pirmiems) metams skiriamų individualių žvejybos galimybių vertę. Kita vertus, Žuvininkystės įstatymo 17⁷ straipsnio 6 dalies 5 punkte numatyta, kad jeigu ūkio subjektas 2 kalendorinius metus iš eilės arba 3 kalendorinius metus per teisės į žvejybos galimybes galiojimo laikotarpį nemokėjo už pagal aukciono būdu suteiktą teisę į žvejybos galimybes priklausančias individualias žvejybos galimybes, panaikinama aukciono būdu suteikta teisė į tą žvejybos galimybių dalį, už kurią nebuvo sumokėta. Tokia nuostata nurodo, kad už pagal aukciono būdu suteiktą teisę į žvejybos galimybes priklausančias, kasmet skiriamas individualias žvejybos galimybes reikia mokėti kasmet, kol galioja teisė į žvejybos galimybes.

Žuvininkystės įstatymo 17⁴ straipsnio 2 dalyje yra nurodoma, kad laikotarpis, už kurį yra paskaičiuojami atskaitos duomenys, yra bet kurie 3 metai iš paskutinių 10 kalendorinių metų iki tų metų, kuriais ūkio subjektui yra suteikiamos teisės į žvejybos galimybes. Tai kelia abejonių ūkio subjektams, ar apskaičiuojant suteikiamą teisę į žvejybos galimybes gali būti pasirenkami metai, kuriais vyksta teisių į žvejybos galimybes paskirstymas ir suteikimas, nors jie dar nepasibaigę ir duomenys ne galutiniai. Analogiškos nuostatos dėl pasirinktinių kalendorinių metų suteikiant teisę naudoti žvejybos įrankius yra nustatytos Žuvininkystės įstatymo 17⁹ straipsnyje.

Žuvininkystės įstatyme nėra įtraukta nuoroda į Reglamento (ES) 2017/2403 sąlygas, kurias turi atitikti ūkio subjektai, ketinantys gauti verslinės žvejybos leidimus vykdyti verslinę žvejybą pagal Europos Sąjungos susitarimus su užsienio valstybėmis, tarptautinių žvejybos organizacijų reguliuojamose akvatorijose, atvirojoje jūroje bei užsienio valstybės išskirtinėje ekonominėje zonoje atvejais.

Žuvininkystės įstatyme numatyta, kad žuvivaisos valstybiniuose vandens telkiniuose tvarką nustato Žemės ūkio ministerija kartu su Aplinkos ministerija.

Žuvininkystės įstatyme neregamentuota svetimų žuvų rūšių introdukcijos ar nevietinių perkėlimo naudoti akvakultūrai tvarka.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekte siūloma patikslinti Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijų atliekamas funkcijas. Pažymėtina, kad dažnai kitoms institucijoms iškyla klausimas dėl konkrečių funkcijų priskyrimo vienai ar kitai iš minimų ministerijų. Todėl yra svarbu Žuvininkystės įstatyme išlaikyti straipsnį, kuriame koncentruotai nusakomos ir atskiriamos Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijų funkcijos. Žuvininkystės duomenys yra kaupiami LŽŪMPRIŠ, nėra įsteigta atskiros žuvininkystės duomenų valstybės informacinės sistemos, todėl šiuo aspektu įstatymo projektu yra tikslinamos Žuvininkystės įstatymo 5 straipsnio nuostatos.

Įstatymo projektu atliekami keli techniniai pakeitimai: nuostatos, susijusios su perleidžiamųjų žvejybos teisių ar žvejybos galimybių paskirstymu, perkeliamos į Žuvininkystės įstatymo straipsnius, reglamentuojančius perleidžiamųjų žvejybos teisių ar žvejybos galimybių paskirstymą; žuvų išteklių naudotojų teisė užsiimti versline žvejyba yra reglamentuota Žuvininkystės įstatymo 14 ir 17 straipsniuose, be to, Žuvininkystės įstatymo 17 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta išimtis, kai priekrantės žvejyba užsiimantiems ūkio subjektams verslinės žvejybos jūrų vandenyse leidimo nereikia, todėl panaikinama klaidinanti nuostata Žuvininkystės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punkte, kad žuvų išteklių naudotojai turi teisę užsiimti versline žvejyba leidime nustatytais sąlygomis; panaikinama perteklinė nuostata, kad žuvų išteklių naudotojai negali gauti nuostolių atlyginimo, kai galimybės žvejoti netenkama dėl nustatytų žvejybos reglamentavimo priemonių, nes Žuvininkystės įstatyme numatytas nuostolių atlyginimas tik kai galimybės žvejoti netenkama dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų ir įmonių veiklos; aiškiau suformuluojamos Žuvininkystės įstatymo 17, 17⁴ ir 17⁹ straipsnių nuostatos.

Žuvininkystės inspektoriai ne kartą susidūrė su situacija, kai Lietuvos Respublikos žvejybos laivą savininkas išregistruoja iš Lietuvos Respublikos jūrų laivų registro arba Lietuvos Respublikos vidaus vandenų laivų registro ar pakeičia laivo techninius duomenis, tačiau Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Žuvininkystės tarnyba), kuri yra įgaliota registruoti žvejybos laivus su Lietuvos Respublikos vėliava ir išduoti Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimą, apie tai nesužino, todėl Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimo galiojimas nepanaikinamas arba liudijimas nepakeičiamas, kaip tai yra nustatyta Žuvininkystės įstatymo 13 straipsnyje, Europos Sąjungos žvejybos laivų registre atitinkamos pataisos nepadaromos. 2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1224/2009, nustatančio Bendrijos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, iš dalies keičiančio reglamentus (EB) Nr. 847/96, (EB) Nr. 2371/2002, (EB) Nr. 811/2004, (EB) Nr. 768/2005, (EB) Nr. 2115/2005, (EB) Nr. 2166/2005, (EB) Nr. 388/2006, (EB) Nr. 509/2007, (EB) Nr. 676/2007, (EB) Nr. 1098/2007, (EB) Nr. 1300/2008, (EB) Nr. 1342/2008 ir panaikinančio reglamentus (EEB) Nr. 2847/93, (EB) Nr. 1627/94 ir (EB) Nr. 1966/2006 (OL 2009 L 343, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2015/812 (OL 2015 L 133, p. 1), 6 straipsnio 2 dalyje yra numatytas įpareigojimas žvejybos laivo vėliavos valstybei narei užtikrinti, kad žvejybos licencijoje (Lietuvoje – Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimas) pateikiama informacija būtų tiksli.

Siekiant įgyvendinti minėtas Žuvininkystės įstatymo ir Reglamento (EB) Nr. 1224/2009 nuostatas, turėtų būti užtikrinamas apsikeitimas informacija tarp Lietuvos Respublikos jūrų laivų registro arba Lietuvos Respublikos vidaus vandenų laivų registro ir Europos Sąjungos žvejybos laivų registro, kurio

sudėtinė dalis yra Žvejojančių jūrų vandenys laivų duomenų sistema. Tai gali būti pasiekama dvejopai: sukuriant automatizuotą sąsają tarp registrų arba perduodant duomenis neautomatizuotai, pavyzdžiui, pagal susitarimą tarp atitinkamų institucijų persiųsti duomenis elektroniniu paštu. Per metus Žuvininkystės tarnyba vidutiniškai 45 kartus keičia Žvejojančių jūrų vandenys laivų duomenų sistemos duomenis.

Sprendimo alternatyvų palyginimas (sąnaudų-naudos analizė)

I alternatyva	II alternatyva
Sukurti tarp registrų automatizuotą sąsają	Informaciją apie registro įrašų pasikeitimus perduoti elektroniniu paštu
Sąnaudos: automatizuotos sąsajos sukūrimas apie 20 000 Eur . Po garantinio laikotarpio gali būti reikalingos lėšos sistemos atnaujinimui (palaikymui), kurios čia neįtraukiamos, nes galėtų būti priskaičiuojamos prie bendrų registrų aptarnavimo išlaidų.	Sąnaudos: informacijos išsiuntimas el. paštu ir įrašo registre pakeitimas 0,5 val. x 45 x 7,5 Eur už val.=168,75 Eur per metus. Sąnaudos per 20 metų 3 375 Eur .
Nauda: vienkartinė investicija, funkcionalumas	Nauda: daug mažesni kaštai
Pasirinkta II alternatyva, nes žvejybos laivų skaičius nėra didelis ir yra didelė tikimybė, kad ateityje dar labiau sumažės, todėl registrų įrašų pasikeitimų skaičius per metus nėra didelis, automatizuotos sąsajos sukūrimas neatsiperka.	

Įstatymo projektu numatoma, kad Lietuvos transporto saugos administracija, turėdama informaciją apie laivus, kuriems yra išduotas Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimas, informuoja Žuvininkystės tarnybą apie aktualius pasikeitimus Lietuvos Respublikos jūrų laivų registre arba Lietuvos Respublikos vidaus vandenų laivų registre, susijusius su tais laivais.

Žvejybos laivui gali būti išduotas tik vienas Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimas, todėl įstatymo projektu keičiamas 13 straipsnio 1 dalies 6 punktas numatant, kad negali būti išduotas papildomas Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimas, jei jau yra išduotas anksčiau ir jis tebegalioja.

Žvejybai ežeruose, polderiuose ir tvenkiniuose aplinkos ministras paprastai nustato limitus dviejų rūšių įrankiams – statomiesiems ir traukiamiesiems tinklams. Dažnai ūkio subjektai turi tik vienos rūšies tinklus, todėl nepretenduoja gauti teisės į kitos rūšies tinklų žvejybos kvotą. Tais atvejais, kai pagal Žuvininkystės įstatymo 14¹ straipsnio 2 dalį vandens telkinyje gali būti suteikta teisė į žvejybos kvotą tik vienam ūkio subjektui, žvejybos limitas gali likti nepanaudotas. Įstatymo projektu nustatomas

didžiausias galimas ūkio subjektų, žvejojančių vienos rūšies žvejybos įrankiais (statomieji arba traukiamieji tinklai), skaičius verslinei žvejybai viename vidaus vandenų telkinyje (ežere, tvenkinyje ar polderyje). Tokiu būdu viename vidaus vandenų telkinyje, kuriame šiuo metu gali gauti teisę į žvejybos kvotą tik vienas ūkio subjektas, teisės į kiekvienos žvejybos įrankių rūšies kvotas galės gauti skirtingi (keli) ūkio subjektai, ir toks pakeitimas suteiks galimybę ūkio subjektams panaudoti visus nustatytus žvejybos limitus.

Įstatymo projekte panaikinama neaktuali nuostata, kad iki 2013 m. įveisusiems ungurius ūkio subjektams teisė į žvejybos kvotą suteikiama be aukciono, nes tokiu būdu teisė galėjo būti suteikiama tik 5 metus, t. y. ne ilgiau kaip iki 2018 m.

Žuvininkystės įstatymo 14¹ straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatyta, kad 3 paskutinius kalendorinius metus iki tų metų, kuriais yra suteikiama teisė į žvejybos kvotą, žvejybos kvotas Kuršių mariose turėjusiems ūkio subjektams be aukciono suteikiama teisė į žvejybos kvotą, todėl tuos 3 metus ūkio subjektai negali turimos žvejybos kvotos perleisti, išnuomoti, atiduoti panaudai ar apsiukeisti žvejybos kvotomis, nes nebeatitiks minėtos sąlygos gauti teisei į žvejybos kvotą be aukciono. Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad mažiausiai 260 kalendorinių dienų per kiekvienus iš paskutinių 3 kalendorinių metų turėję žvejybos kvotas ūkio subjektai galėtų gauti teisę į žvejybos kvotą be aukciono. Tokiu atveju likusias 105-106 kalendorines dienas per metus ūkio subjektai, pavyzdžiui, ne pagrindinio žvejybos sezono metu ar kitų rūšių specializuotai žvejybai, galėtų savo turimas žvejybos kvotas perleisti ar išnuomoti. Tokiu būdu bus sudarytos sąlygos efektyvesniam verslui, papildomoms pajamoms gauti. Ši sąlyga nėra aktuali stintų žvejybos atveju, kai teisė į žvejybos kvotą be aukciono skiriama 4 paskutinius kalendorinius metus stintų žvejybos kvotą turėjusiems ūkio subjektams, kadangi stintų žvejyba vykdoma tik ribotu – kelių mėnesių trukmės – sezono metu.

Žuvininkystės įstatyme yra nustatyta, kad ūkio subjektams suteiktos perleidžiamosios žvejybos teisės yra skelbiamos viešai. Pagal suteiktą teisę galima paskaičiuoti konkrečiam ūkio subjektui skirtas individualias žvejybos galimybes. Įstatymu ūkio subjektams taip pat yra numatyta galimybė keistis individualiomis žvejybos galimybėmis, tačiau ši galimybė yra sunkiai įgyvendinama, nes ūkio subjektai nežino, su kuo galėtų keistis individualiomis žvejybos galimybėmis, kas yra jų nepanaudojęs ir kiek turi likusių, todėl įstatymo projektu numatoma skelbti viešai individualių žvejybos galimybių panaudojimą. Taip bus skatinamas ir kuo didesnis Lietuvai skirtų žvejybos galimybių panaudojimas. Žuvininkystės tarnyba yra pritaikiusi savo interneto svetainę automatiniam duomenų apie individualių žvejybos galimybių panaudojimą paskelbimui, todėl nereikės skirti papildomų lėšų šiam tikslui įgyvendinti.

17⁴ straipsnio 9 dalies nuostata, kad ūkio subjektai, kuriems buvo perleista teisė į žvejybos galimybes ar kurie ją įsigijo aukciono būdu, iš naujo suteikiant teisę į žvejybos galimybes atskaitos

duomenys apskaičiuojami leidžiant ūkio subjektams pasirinkti po teisės į žvejybos galimybes gavimo 3 kalendorinius metus (ne daugiau kaip iš 10 paskutinių kalendorinių metų), yra naikinama atsižvelgiant į tai, kad toks ribojimas yra perteklinis ir ne visuomet ūkio subjektams palankiausi pasirinkimui metai yra po teisės suteikimo.

Žuvininkystės įstatymo 17⁴ straipsnio 10 dalyje nustatyta pradinė teisių į žvejybos galimybes aukciono kaina – 1 procentas nuo tam tikros rūšies žuvų žvejybos galimybių vertės – yra neproporcingai didelė. Lietuva yra viena iš 6 Europos Sąjungos valstybių narių, kurių didžiosios dalies žvejybos laivyno veikla yra nuostolinga. Dauguma Baltijos jūroje žvejojančių laivų yra seni, neekonomiški, 60 proc. įmonių yra nuostolingos, iš tolimuosiuose žvejybos rajonuose žvejojančių įmonių tik viena yra pelninga. Pelningoms įmonėms pradinė teisių į žvejybos galimybes kaina sudarytų 10–20 procentų jų pelno. Atsižvelgiant į sudėtingą situaciją jūrų žvejybos sektoriuje, įstatymo projektu siūloma sumažinti pradinę teisių į žvejybos galimybes aukciono kainą nuo 1 procento iki 0,1 procento nuo tam tikros rūšies žuvų žvejybos galimybių vertės.

Pereinamuoju teisių į žvejybos galimybes galiojimo laikotarpiu (3 metai) versline žvejyba užsiimantys ūkio subjektai buvo išreiškę abejonę, ar sumokant teisės į žvejybos galimybes aukciono kainą turi būti skaičiuojama tik pirmųjų vieno metų žvejybos galimybių vertė, ar viso teisės į žvejybos galimybes laikotarpio – 3 metų žvejybos galimybių vertė. Nuo 2019 m. lapkričio 1 d. teisė į žvejybos galimybes bus suteikiama 15 metų, todėl įstatymo projektu siūloma patikslinti šią nuostatą, kad aukciono kaina yra dalis nuo visų individualių žvejybos galimybių, kurios bus skirtos per 15 metų, vertės (0,1 procento). Iš žvejybos galimybių rezervo aukciono būdu parduodamų vienus metus galiojančių žvejybos galimybių pradinė kaina šiuo metu atitinkamai yra 1 metų žvejybos galimybių vertės dalis. Šiuo patikslinimu siekiama vienareikšmiškai apibrėžti teisių į žvejybos galimybes, kurios galioja 15 metų, pradinę aukciono kainą, proporcingą parduodamo objekto vertei. Be to, suvienodinamos atsiskaitymo už aukciono būdu įsigytas teises į žvejybos galimybes jūrų vandenyse ir teises į žvejybos kvotą vidaus vandenyse sąlygos – sumokama kasmet aukcione pasiūlyta kaina perleidžiamosios žvejybos teisės galiojimo laikotarpiu.

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas nereglamentuoja, koku būdu turi būti paskirstomos teisės ir pareigos tarp skaidymo būdu reorganizuojamo ūkio subjekto teisių ir pareigų perėmėjų. Pavyzdžiui, išskaidžius reorganizuoto skaidymo būdu ūkio subjekto duomenis tarp teises ir pareigas perėmusių ūkio subjektų pagal atskirų laivų sugautų žuvų kiekius, suteikiant teisę į žvejybos galimybes pagal Žuvininkystės įstatymo 17⁴ straipsnį vienas teisių ir pareigų perėmėjas gali pasirinkti tuos trejus metus, kai reorganizuota įmonė daugiausia žuvų sugavo jam atitekusiame laive, kitas teisių ir pareigų perėmėjas gali pasirinkti kitus trejus metus, kai daugiausia žuvų buvo sugauta jam perduotu laive. Tokiu būdu skirtingus trejus metus pasirinkusioms reorganizuoto ūkio subjekto teisėms ir pareigoms perėmusioms

įmonėms įskaityti reorganizuoto ūkio subjekto duomenys kartu sudėti būtų didesni negu iki reorganizavimo veikusio ūkio subjekto duomenys bet kuriuo iš pasirinkamų trejų metų periodu. Taigi, reorganizuoto ūkio subjekto teises ir pareigas perėmę ūkio subjektai kartu gali gauti daugiau teisių į žvejybos galimybes, negu galėtų gauti prieš reorganizavimą buvusi viena įmonė, jei ji nebūtų reorganizuota. Suteikiamų teisių į žvejybos galimybes padidėjimas vieniems ūkio subjektams reikštų, kad likusiems ūkio subjektams būtų suteiktos mažesnės teisės į žvejybos galimybes, negu turėtų būti suteikiama pagal atskaitos duomenis. Siekiant nepažeisti proporcingumo principo ir kitų asmenų teisių ir teisėtų lūkesčių, įstatymo projektu siūloma konkrečiai nustatyti, kad reorganizavimo skaidymo būdu sąlygose turi būti nurodyta, kokiomis procentinėmis dalimis turėtų būti įskaitomi reorganizuoto ūkio subjekto duomenys į jo teises ir pareigas perėmusių ūkio subjektų pasirinkamų metų duomenis ir šios dalys turi būti tos pačios kiekvienais pasirinktais metais. Tokiu būdu būtų užtikrinta, kad reorganizuoto ūkio subjekto teises ir pareigas perėmę ūkio subjektai negautų daugiau teisių į žvejybos galimybes, negu būtų gavęs reorganizuotas ūkio subjektas. Ši nuostata bus taikoma po įstatymo projekto priėmimo reorganizavimą vykdysiantiems ūkio subjektams.

Civilinio kodekso 2.97 straipsnyje nustatyti juridinių asmenų reorganizavimo būdai yra jungimo ir skaidymo, o skaidymo būdas apima išdalijimą ir padalijimą. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 71 straipsnyje nurodytas akcinės arba uždarnosios akcinės bendrovės atskyrimas nėra nurodytas Civiliniame kodekse kaip juridinio asmens reorganizavimo būdas, bet jam taikomos Civilinio kodekso ir Akcinių bendrovių įstatymo nuostatos, reglamentuojančios reorganizavimą padalijimo būdu. Įstatymo projektu siūloma bendrovių atskyrimui, taip pat kaip ūkio subjektų reorganizavimui, taikyti išimtį ir leisti duomenų, naudojamų apskaičiuojant atskaitos duomenis, sandorius.

Su Lietuvos vėliava žvejojantiems ūkio subjektams tarpusavyje apsikeitus individualiomis žvejybos galimybėmis, kiekvienas iš ūkio subjektų papildomai gauna tam tikros rūšies žuvų individualių žvejybos galimybių, o kitos rūšies žuvų individualių žvejybos galimybių sumažėja. Kadangi teisė į žvejybos galimybes bus suteikiama 15 metų, per šį laikotarpį bet kurie du ūkio subjektai kelis kartus apsikeitę individualiomis žvejybos galimybėmis galėtų susikurti po 3 skirtingus metus, per kuriuos jų sugauti tam tikros rūšies žuvų kiekiai būtų didesni negu žvejojant tik pagal suteiktą teisę į žvejybos galimybes. Pagal papildomai gautas individualias žvejybos galimybes sugautą tam tikros rūšies žuvų kiekį įskaiciavus į tos pačios rūšies žuvų atskaitos duomenis suteikiant teisę į žvejybos galimybes apsikeitę žvejybos galimybėmis ūkio subjektai gautų didesnę teisę į žvejybos galimybes, o kitiems ūkio subjektams suteikiama teisė į žvejybos galimybes atitinkamai mažėtų. Tokiu būdu, pasirinkdami skirtingus kalendorinius metus apskaičiuojant teisę į skirtingų rūšių žuvų žvejybos galimybes, susitarę ir apsikeitimus žvejybos galimybėmis vykdę ūkio subjektai galėtų gauti didesnes

teises į žvejybos galimybes. Siekiant išvengti tokio pobūdžio diskriminacijos kitų ūkio subjektų atžvilgiu, įstatymo projektu siūloma pakeisti Žuvininkystės įstatymo 17⁴ straipsnio 4 ir 5 dalis numatant, kad, apskaičiuojant suteiktiną teisę į žvejybos galimybes, pagal apsiekitus papildomai gautas individualias žvejybos galimybes sugautas tam tikros rūšies žuvų kiekis būtų perskaičiuotas pagal vertę į apsieičiant perduotos rūšies žuvų kiekį, bet ne didesnę negu perduotos individualios žvejybos galimybės.

Kadangi UAB „Klaipėdos žuvininkystės produktų aukcionas“ nebevykdo veiklos ir yra paskelbta bankrutuojančia įmone, o kitų pirminių žuvininkystės produktų pardavimo aukcionų Lietuvos Respublikos teritorijoje nėra, Žuvininkystės įstatymo 17⁵ straipsnio 1 dalies 1 punkte siūloma panaikinti nuorodą į minėtą aukcioną, numatant padidinti suteikiamą teisę į žvejybos galimybes už parduotų Lietuvos Respublikos teritorijoje žuvų dalį.

Pastaraisiais metais vis mažėjo Baltijos jūroje sugautų žuvų pardavimas Lietuvoje. Daugiausia Lietuvoje iškraunama menkių – 50–60 proc. nuo viso menkių laimikio, šiek tiek strimelių – 4–17 proc., o šprotų visai neiškraunama. Skatinant sugautų žuvų pardavimą Lietuvos teritorijoje, įstatymo projektu siūloma, suteikiant teisę į žvejybos galimybes Baltijos jūroje, atskaitos duomenis padidinti po 0,8 procento už kiekvieną pasirinktais 3 kalendoriniais metais Lietuvos Respublikos teritorijoje parduotų atitinkamos rūšies žuvų vieną procentą, skaičiuojamą nuo visų per tuos pačius metus ūkio subjekto sugautų tos rūšies žuvų kiekio. Tokiu būdu visas sugautas žuvis Lietuvoje pardavusiam ūkio subjektui atskaitos duomenys būtų padidinti 80 procentų. Anksčiau apskaičiuojant suteikiamą teisę į žvejybos galimybes Baltijos jūroje taikytas daugiklis 0,3 už per pirminį žuvininkystės produktų aukcioną Lietuvos Respublikos teritorijoje parduotas žuvis teigiamos įtakos sugautų žuvų pardavimui Lietuvoje neturėjo, atvirkščiai – parduodami žuvų kiekiai kasmet mažėjo, todėl žuvų pardavimo Lietuvoje kriterijaus svoris apskaičiuojant suteikiamą teisę į žvejybos galimybes žymiai padidinamas. Be to, siekiant padidinti žvejų suinteresuotumą parduoti sugautas žuvis Lietuvos Respublikos teritorijoje visu teisės į žvejybos galimybes galiojimo laikotarpiu, įstatymo projektu siūloma vertinti ne paskutinių 3, o pasirinktų 3 kalendorinių metų, pagal kuriuos bus skaičiuojami atskaitos duomenys (istoriniai žvejybos laimikiai), parduotų Lietuvos Respublikos teritorijoje žuvų kiekius.

Tam, kad ūkio subjektai turėtų pakankamai laiko prisitaikyti prie naujo kriterijaus, numatyta, kad ši nuostata įsigaliotų 2020 m. sausio 1 d. Tokiu būdu 2019 m. pabaigoje, kai visiems ūkio subjektams bus skirstomos perleidžiamosios teisės į žvejybos galimybes, bus taikoma dabartinė įstatymo redakcija.

Įstatymo projektu yra siūloma padidinti žvejybos galimybių rezervą nustatant didesnę lašišų ir menkių žvejybos galimybių dalį nuo visų Lietuvai skiriamų žvejybos galimybių, skirtą Baltijos jūros priekrantės žvejybai. Šiuo metu ūkio subjektai, vykdantys žvejybą atviroje Baltijos jūroje, visiškai nepanaudoja jiems suteiktų lašišų žvejybos galimybių. Tokiu būdu Lietuvai skirtų lašišų žvejybos

galimybių panaudojimas yra labai žemas. Tuo tarpu Baltijos jūros priekrantėje žvejybą vykdančios ūkio subjektai jiems skirtas lašišų žvejybos galimybes panaudoja gana gerai. Todėl projektu yra siūloma padidinti žvejybos galimybių rezervą nustatant jame 25 proc. (vietoj buvusių 20 proc.) lašišų nuo visų Lietuvai skirtų šios rūšies žvejybos galimybių. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad Baltijos jūros priekrantėje žvejybą vykdančios ūkio subjektai visiškai panaudoja jiems skirtas menkių žvejybos galimybes nepasibaigus kalendoriniams metams ir vėliau negali vykdyti šios žvejybos, kai tuo tarpu atviroje Baltijos jūroje žvejybos veiklą vykdančios ūkio subjektai menkių žvejybos galimybes panaudoja prastai (2013 m. 38 proc., 2014 m. 20 proc., 2015 m. 46 proc., 2016 m. 59 proc., 2017 m. 72 proc.), projektu siūloma nustatyti didesnę menkių žvejybos galimybių dalį nuo visų Lietuvai skirtų šios rūšies žvejybos galimybių – 15 proc. vietoj dabar nustatytų 12 proc.

Nuo 2017 m. yra renkami duomenys apie sugautų žuvų kiekius Baltijos jūros priekrantėje ir už priekrantės ribų. Kadangi teisės naudoti žvejybos įrankius suteikiamos tik žvejybai priekrantėje, įstatymo projektu numatoma, kad ataskaitiniai duomenys būtų skaičiuojami atėmus žvejybos produktus, deklaruotus kaip sugautus už priekrantės žvejybos zonos ribų.

Perleisdamas teises į žvejybos galimybes ūkio subjektas dažnai atsisako žvejybos verslo. Žuvininkystės įstatyme nenumatyta galimybė kartu su teise į žvejybos galimybes perleisti ir jau skirtų individualių žvejybos galimybių, todėl perleidusiam teisę į žvejybos galimybes ūkio subjektui, nebetęsiančiam žvejybos, liktų nepanaudotos individualios žvejybos galimybės. Įstatymo projektu numatoma minėta galimybė.

Siūloma papildyti Žuvininkystės įstatymo 18 straipsnio 3 dalį nuoroda į Reglamentą (ES) 2017/2403, kadangi šis reglamentas nustato sąlygas, kurias turi atitikti ūkio subjektai, ketinantys gauti verslinės žvejybos leidimus vykdyti verslinę žvejybą pagal Europos Sąjungos susitarimus su užsienio valstybėmis, tarptautinių žvejybos organizacijų reguliuojamose akvatorijose, atvirojoje jūroje bei užsienio valstybės išskirtinėje ekonominėje zonoje atvejais.

Numatoma aiškiai atskirti Žemės ūkio ministerijos ir Aplinkos ministerijos kompetenciją reglamentuojant žuvivaisą valstybiniuose vandens telkiniuose. Kadangi Žemės ūkio ministerijos įgaliota institucija įgyvendina žuvivaisos valstybiniuose vandens telkiniuose programą, tai yra vykdo žuvivaisą, o Aplinkos ministerija užtikrina žuvų išteklių išsaugojimą vidaus vandenyse, Žemės ūkio ministerijai pavedama nustatyti žuvivaisos tvarką, o Aplinkos ministerijai – žuvivaisos kontrolės tvarką.

Įstatymo projektu siūloma atsisakyti pramoninių akvakultūros tvenkinių ūkių kriterijų, nes veiklos apribojimai turėtų būti taikomi visuose akvakultūros tvenkinių ūkiuose. Atsižvelgiant į tai, „pramoninio akvakultūros tvenkinių ūkio“ sąvoka keičiama į „akvakultūros tvenkinių ūkio“ sąvoką. Siūloma pakeisti Žuvininkystės įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje vartojamą sąvoką „žuvų ištekliai“ į

sąvoką „vandens organizmai“. Žuvininkystės įstatymo 24 straipsnio nuostatos yra skirtos akvakultūrai reglamentuoti, kai tuo tarpu to paties įstatymo 2 straipsnio 44 dalies sąvokoje „žuvų ištekliai“ yra apibrėžiama, kad tai yra visos gėlavandenės ir jūrų žuvys, kurias žmogus naudoja arba gali naudoti savo poreikiams, išskyrus dirbtinai auginamas žuvis. Akvakultūros tvenkiniuose yra dirbtinai auginamos žuvys, todėl Žuvininkystės įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje yra neteisingai vartojama sąvoka „žuvų ištekliai“.

Kadangi Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 89 ir 90 straipsniuose yra numatyta akvakultūros tvenkinių apsaugos zonų dydis bei specialiosios žemės naudojimo sąlygos akvakultūros tvenkinių apsaugos zonose, įstatymo projektu siūloma panaikinti šias nuostatas dubliuojančias keičiamo įstatymo 24 straipsnio 3 ir 4 dalis.

Įstatymo projektu įgyvendinamas Reglamentas (EB) Nr. 708/2007. Buvo nustatyta, kad invazinės svetimos rūšys yra viena iš pagrindinių vietinių rūšių praradimo ir biologinės įvairovės nykimo priežasčių. Siekiant užtikrinti tinkamą vandens buveinių apsaugą nuo rizikos, susijusios su nevietinių rūšių naudojimu akvakultūroje, nustatomos leidimų introdukuoti svetimą arba perkelti nevietinę žuvų rūšį išdavimo ir jų galiojimo panaikinimo sąlygos. Reglamento (EB) Nr. 708/2007 23 straipsniu Europos Sąjungos valstybės narės yra įpareigojamos tvarkyti introdukcijų ir perkėlimo registrą, kuriame chronologiškai fiksuojamos visos pateiktos paraiškos ir susiję dokumentai. Kadangi leidimų introdukuoti svetimą arba perkelti nevietinę žuvų rūšį nenumatoma išduoti, nes nuo šio reglamento įsigaliojimo Europos Sąjungoje buvo išduoti tik du leidimai, o Lietuvoje nebuvo nei vieno introdukcijos ar perkėlimo atvejo, todėl nėra tikslinga steigti atskiro registro, o visa minėtu reglamentu reikalaujama informacija gali būti registruojama ir skelbiama viešai Žemės ūkio ministerijos interneto svetainėje.

Įstatymo projekto 20 straipsniu keičiamas Žuvininkystės įstatymo 37 straipsnis numatant, kad nuotoliniu būdu tikrindamas ūkio subjektų veiklą ir nustatęs pažeidimą žuvininkystės kontrolės pareigūnas privalo nedelsdamas nurodyti pažeidimo nustatymo datą ir jo pobūdį LŽŪMPRIS. Žuvininkystės kontrolės pareigūnai periodiškai tikrina palydovinės laivų stebėjimo sistemos duomenis, ar žvejybos laivai nevykdė žvejybos draudžiamose vietose ar draudžiamu laiku, be to, LŽŪMPRIS automatiškai generuoja informaciją apie galimą pažeidimą. Sąveikumo tarp LŽŪMPRIS ir Administracinių nusižengimų registro nustatyti netikslinga, nes pažeidimų skaičius per metus yra nedidelis ir sąsajos sukūrimo kaštai neatsiperka; be to, ne visi nuotoliniu būdu nustatyti pažeidimai yra įrodomi ir už juos traukiama administracinė atsakomybė – kai kuriais atvejais tiesiog įtariamam laivui padidinamas rizikos laipsnis ir atitinkamai sustiprinama priežiūra; tokiais atvejais pažeidimas nėra suvedamas į Administracinių nusižengimų kodeksą.

Žuvininkystės įstatymo 53 straipsnio 2 dalies 9 punkte yra nustatyta, kad verslinė žvejyba be verslinės žvejybos jūrų vandenyse leidimo arba verslinė žvejyba nesilaikant verslinės žvejybos jūrų vandenyse leidimo nurodytų sąlygų laikoma sunkiu pažeidimu žuvininkystės srityje. Tačiau Reglamento (ES) Nr. 404/2011 4 straipsnio 5 dalyje yra numatyta išimtis žvejybos laivams iki 10 m ilgio, kurie atleidžiami nuo prievolės turėti žvejybos leidimą. Reikalavimas turėti Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimą taikomas visiems žvejybos laivams atsižvelgiant į Reglamento (EB) Nr. 1224/2009 6 straipsnio nuostatas, be to, už žvejybą be galiojančios licencijos (Lietuvoje ši licencija atitinka Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimą) pagal Reglamento (ES) Nr. 404/2011 XXX priedo 7 dalį kaip už sunkų pažeidimą yra skiriami taškai, todėl žvejyba laivais neturint Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimo turi būti laikoma sunkiu pažeidimu.

Siūloma panaikinti įstatymo priede nurodytus Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1098/2007 ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1006/2008 kaip negaliojančius, bei panaikinti nuorodą į Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2347/2002, nes jis nėra įgyvendinamas, bei patikslinti nurodant aktualius paskutinius reglamentų pakeitimus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Poveikis žuvininkystei.

Įstatymo projektu nustatomas didžiausias ūkio subjektų skaičius, kuriems gali būti suteikta teisė į vienos žvejybos įrankių rūšies (statomieji arba traukiamieji tinklai) žvejybos kvotą. Taip bus suteikta galimybė skirtingus žvejybos įrankius turintiems ūkio subjektams panaudoti visus nustatytus žvejybos limitus vidaus vandenų telkiniuose, kuriuose šiuo metu vykdyti verslinę žvejybą turi teisę tik vienas ūkio subjektas.

Padidės žvejybos galimybių panaudojimo efektyvumas, kadangi didesnė žvejybos galimybių rezervo menkių ir lašių dalis galės būti skiriama Baltijos jūros priekrantėje žvejybą vykdančioms ūkio subjektams. Taip pat padidės žvejybos kvotų vidaus vandenyse panaudojimo efektyvumas sudarant palankesnes sąlygas ūkio subjektams ne žvejybos sezono metu ar kitų rūšių žvejybai laikinai perleisti savo žvejybos kvotas, neprarandant galimybės gauti teisę į žvejybos kvotą be aukciono.

Numatant bendradarbiavimą su Lietuvos transporto saugos administracija dėl žvejybos laivų duomenų ir registracijos pasikeitimų, taip pat žvejybos be Lietuvos Respublikos žvejybos laivo liudijimo pripažinimą sunkiu pažeidimu, bus prisidėta dėl tausios žvejybos užtikrinimo.

Sumažinus teisių į žvejybos galimybes pradinę aukciono kainą, bus palengvintos sąlygos dalyvauti aukcione, plėsti žvejybos apimtį, o tai ypač aktualu mažesnei pelną gaunantiems ūkio subjektams.

Yra svarbu priimti įstatymo projektą iki 2019 m. lapkričio 1 d., nes 2019 m. pabaigoje teisės į žvejybos galimybes turi būti suteikiamos iš naujo kitiems 15 metų, kad būtų spėta paskirstyti individualias žvejybos galimybes ir nuo 2020 m. sausio 1 d. ūkio subjektai galėtų vykdyti verslinę žvejybą.

Poveikis valstybės finansams

Papildomų lėšų įstatymui įgyvendinti nereikės, sutaupyta lėšų taip pat nebus.

Poveikis piliečių ir kitų asmenų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų administracinei naštai

Įgyvendinus Reglamentą (ES) Nr. 2017/2403, nežymiai padidės administracinė našta ūkio subjektams, žvejojantiems ne Europos Sąjungos vandenyse, dėl verslinės žvejybos leidimų jūrų vandenyse išdavimo. Kadangi tokių ūkio subjektų yra tik 5, o žvejybos leidimai bus išduodami vieną kartą per 15 metų, administracinės naštos padidėjimas sudaro vos kelis eurus. Kadangi pagal Reglamentą (EB) Nr. 708/2007 leidimų introdukuoti svetimą arba perkelti nevietinę žuvų rūšį nenumatoma išduoti, nes nuo šio reglamento įsigaliojimo visose Europos Sąjungos valstybėse narėse buvo išduoti tik du leidimai ir Lietuvoje nevietinių ar svetimų rūšių žuvis auginamos tik uždarosiose akvakultūros sistemose, administracinės naštos ūkio subjektams padidėjimo nenumatoma ir administracinės naštos apskaičiavimo ataskaita nepridedama.

Įstatymo projektu numatoma, kad Lietuvos transporto saugos administracija, išregistravusi arba pakeitusi Lietuvos Respublikos jūrų laivų registro arba Lietuvos Respublikos vidaus vandenų laivų registro duomenis apie žvejybos laivą, įtrauktą į Žvejojančių jūrų vandenyse laivų duomenų sistemą, apie tai praneša žemės ūkio ministro įgaliotai institucijai. Lietuvos transporto saugos administracija turės gauti informaciją apie žvejybos laivus, įtrauktus į Žvejojančių jūrų vandenyse laivų duomenų sistemą, per tiesioginę prieigą prie šios sistemos, kurios tvarkytoja yra Žuvininkystės tarnyba.

Poveikis konkurencijai

Sumažinus teisių į žvejybos galimybes pradinę aukciono kainą, aukcione galės dalyvauti daugiau dalyvių, nes kai kuriems kainą buvo per aukšta, ir tokiu būdu būtų sudarytos sąlygos didesnei konkurencijai dėl išteklių.

Padidinant ekonominio kriterijaus – Lietuvoje parduoto žvejybos laimikio dalies – svorį, apskaičiuojant suteikiamas teises į žvejybos galimybes Baltijos jūroje, pagerinamos sąlygos konkurencijai dėl išteklių, kadangi ūkio subjektas gali efektyviai konkuruoti ir net 80 proc. padidinti gaunamą teisę į žvejybos galimybes, jei sugautas žuvis parduoda Lietuvoje.

Skelbiant viešai individualių žvejybos galimybių panaudojimą, per viešą informaciją bus skatinama konkurencija dėl nepanaudojamų išteklių.

Poveikis aplinkai nenumatomas.

Neigiamų įstatymo projekto priėmimo pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus Žuvininkystės įstatymo pakeitimo projektą, poveikio korupcijai ir kriminogeninei situacijai nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektą papildžius nuostata dėl reorganizuoto ūkio subjekto teisių perėmimo, bus užtikrinta, kad reorganizuoto ūkio subjekto teises ir pareigas perėmę ūkio subjektai negaus daugiau teisių į žvejybos galimybes, negu būtų gavęs reorganizuotas ūkio subjektas, ir kitiems ūkio subjektams atitektų didesnė dalis teisių į žvejybos galimybes, proporcinga jų atskaitos duomenims.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti ir kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą reikės patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymą „Dėl Žuvivaisos valstybiniuose vandens telkiniuose tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymą „Dėl Žuvivaisos valstybiniuose vandens telkiniuose kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“. Nors įstatymo projektu LŽŪMPRIS įvardijama kaip sistema, kurioje kaupiami žuvininkystės duomenys, Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“, keisti nereikės, nes juose jau yra numatytos atitinkamos nuostatos dėl žuvininkystės duomenų kaupimo ir tvarkymo.

Keistini teisės aktai:

- 1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 24 d. nutarimas Nr. 63 „Dėl Lietuvos Respublikos pajūrio krantotvarkos“.
- 2) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. gruodžio 3 d. įsakymas Nr. 3D-659 „Dėl Nuostolių, patirtų netekus žvejybos galimybių (taip pat ir terminuotai) dėl kitų asmenų veikos, apskaičiavimo ir įkainių nustatymo taisyklių patvirtinimo“.
- 3) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. vasario 12 d. įsakymas Nr. 3D-94 „Dėl Verslinės žvejybos jūrų vandenyse taisyklių patvirtinimo“;
- 4) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gegužės 28 d. įsakymas Nr. 3D-310 „Dėl Perleidžiamųjų teisių į žvejybos vidaus vandenyse kvotas suteikimo komisijos sudarymo, šios komisijos darbo reglamento ir Perleidžiamųjų teisių į žvejybos vidaus vandenyse kvotas suteikimo,

galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir teisės į žvejybos kvotą panaikinimo bei žvejybos kvotų skyrimo taisyklių patvirtinimo“;

5) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. spalio 25 d. įsakymas Nr. 3D-620 „Dėl Perleidžiamosios teisės į žvejybos galimybes Baltijos jūroje suteikimo, perleidimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, teisės galiojimo panaikinimo ir individualių žvejybos galimybių skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

6) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymas Nr. 3D-636 „Dėl Perleidžiamųjų teisių naudoti verslinės žvejybos įrankius priekrantės žvejybai suteikimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, teisių panaikinimo, perleidimo ir laikino perdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

7) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. 3D-721 „Dėl Perleidžiamosios teisės į žvejybos galimybes tolimuosiuose žvejybos rajonuose suteikimo, perleidimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, teisės galiojimo panaikinimo ir individualių žvejybos galimybių skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

8) Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. 3D-344 „Dėl leidimų introdukuoti svetimą arba perkelti nevietinę rūšį į akvakultūros ūkius išdavimo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

9) Turės būti pripažintas netekusiu galios Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. balandžio 19 d. įsakymas Nr. 3D-354/D1-303 „Dėl Žuvivaisos valstybiniuose vandens telkiniuose taisyklių bei Minimalių žuvų ir vėžių įveisimo normų sąrašo patvirtinimo“.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas atitinka Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus ir bendrinės lietuvių kalbos normas. Projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisė aktus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Žemės ūkio ministras turės priimti įsakymą „Dėl Žuvivaisos valstybiniuose vandens telkiniuose

tvarkos aprašo patvirtinimo“ – iki 2019 m. spalio 31 d.; aplinkos ministras turės priimti įsakymą „Dėl Žuvivaisos valstybiniuose vandens telkiniuose kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ – iki 2019 m. spalio 31 d.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė turės priimti šio aiškinamojo rašto 8 punkto 1 dalyje nurodyto teisės akto pakeitimą iki 2019 m. spalio 31 d.; žemės ūkio ministras turės priimti šio aiškinamojo rašto 8 punkto 2–8 dalyse nurodytų teisės aktų pakeitimus iki 2019 m. spalio 31 d.; žemės ūkio ministras ir aplinkos ministras turės pripažinti netekusiu galios šio aiškinamojo rašto 8 punkto 9 dalyje nurodytą teisės aktą iki 2019 m. spalio 31 d.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Papildomų lėšų Įstatymo projektui įgyvendinti nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

„žvejybos teisės“, „žuvininkystė“, „žvejybos laivas“, „kvota“.

Žemės ūkio ministras
Andrius Patonius
2019-08-30

Suredaguota
Violeta Leščinskienė
2019-08-29